

kükre se mennek, legfeljebb ha igen szagosak, jön rá kevés légy, mind olyanfélék, a mik mindenféle rothadó anyagokon élnek. A levágott marha bőrét itt értékesíteni nem lehet, hát egész bőrt tehettem ki csalónak, de nem jöttek rá. Még patkányfélével se sok eredményt lehet elérni. Azonban a repülő-kutyának csúfolt nagy denevérekre, kivált pedig erszényes-emplősökre már pár óra múlva tódulnak a nagy zöld döglégyek (1896-ban 111. sz. alatt küldtem), alkonyatkor pedig egy éjjel járó kis dögbogár, mit liter-számra szedhettem volna a legelsőben preparálásba vett *Phalanger orientalis* erszényes bőréről, mikor még nem ismerem ezt a jó szokásukat. Sőt ittlétem első hónapjaiban, 1896. elején, egy véletlenül talált *Perameles* erszényes teteme alatt valódi *Necrophorus*-t is fogtam, a minnek azóta se leltem párját. Az igaz,

hogy a Phalanger-nek még életében is igen erős, mosuszra emlékeztető szaga van, a mit támolék annyira szeretnek, hogy ha valahol csak egy bőrdarabkát látnak is, legelső dolguk élvezettel az orruk alá tartani.

Nagy kényelem Új-Guineában a madártömőnek, hogy kétnapos madár-tetemre is alig jönnek legyek, bogarak pedig épen nem. Levágott marha húsát hűvös helyen bátran felakaszthatjuk, a nélkül, hogy húslegyek ellen óvni kellene, akár reggeltől estig. Ellenben a disznóhúst néhány óra múlva megdöngjék, mert az már újguineai állat.

Ha már a rovarok még a holttetemek tekintetében is ilyen konzervatívek, az élőkkel szemben bizonyára még jobban ragaszkodnak az ősi hagyományokhoz.

BIRÓ LAJOS.

APRÓ KÖZLEMÉNYEK.

A méh és az eső. Ha hitelt adhatunk a méhészek bizonyítgatásainak, a méh nem hagyja el a kast, ha esős idő közeleg.

Egy belga meteorológusnak, P. J. de Ridder-nek módjában volt a méheket pontosan megfigyelni, mikor is a következőket vette észre.

Ha az ég nem tiszta, ködös, vagy borult, a méhek nem hagyják el egyszerre sokan otthonukat; reggel egyenként repülnek ki, mintha csak vizsgálókat küldene ki a királynő, hogy megtudják, ki szabad-e tömegesen szállani. Hogy borult, vagy kétes időben nem szállanak ki tömegesen a méhek, abban semmi meglepő nincs; az ő előrelátásuk a közeli eső lehetőségének megítélésében csak abban áll, hogy várakozó állást foglalnak el mindaddig, míg csak a felhők szakadozni nem kezdenek;

ilyenkor azután megkezdődik az elindulás, s a csapatok kiszállanak, hogy mézet gyűjtsenek a virágokból.

Ködös időben sem hagyják el a méhek a kast, kétségtelenül azért, mert a köd a levegő lehülésével van kapcsolatban, és nedves is. Tudvalevő, hogy a hideg és a nedvesség a méh leggyilkosabb ellensége. Ez annyira igaz, hogy még a méhészet tudományában járatlan is előre tudhatja, hogy jó méztermés várható, ha tavasszal dél-nyugoti és kelet-észak-keleti, vagy déli szelek uralkodnak, és rossz esztendőre van kilátása, ha nyugot-dél-nyugoti, vagy észak-észak-keleti irányból fúj a szél. Az előbbi irányból jövő szelek kedvezőök, a virágok sok mézet adnak; az ellentett irányú szelek tavasszal hidegek és nedvesek, a növényzet szenved, a fákon terméketlen marad a virág.

A méh meteorológiája csak arra szorítkozik, hogy váratlan meglepetéseknek ne legyen kitéve; ébersége sohasem lankad; a kasban minden előrelátás a társaság jólétének szolgálatában áll; a szabadban a hallás, szaglás, látás, szóval minden érzék az egyén megőrzésére működik. Gyakran látni, mint térnek hirtelen haza a méhek, ha valami vastag felhő kerül a Nap elé, mind egy pontnak, a kas bejáratának tart, pedig esőről még szó sincs; de, ha a gyanus körülmény elmúlt, szép ívekben röpülve hagyják el ismét a kast.

Nagy éberségöknek ellenére is utól éri őket néha a vihar, különösen ha reggel dél-nyugoti és észak-nyugoti tájáról érkezik s csak akkor tör ki, mikor a szélső felhőgomolyok már elhagyták a tetőpontot, jóllehet a Nap az ég túsó felén még teljes fényében ragyog; vagy ha délután ugyanily körülmények között északról vagy észak-keletről tör ki a zivatar. Ily körülmények közt csakugyan meglepheti a méhet a vihar, de olyankor soha, mikor az ég lassan borul, mikor a Nap lassanként veszti fényét a felhők fátyola mögött, vagy ha már messziről hallatszik a dörög moraja. Az ég elsötétedése, a dörög moraja, s főleg a világosság változása untig elég, hogy felköltse a méh figyelmét, és életének megmentése céljából sietve meneküljön a kas felé.

(Revue Scientifique. 1899.)

DALMADY ZOLTÁN.

A gömbvillámok. A gömbvillámoknak rendkívül magas feszültségű elektromos áramok segítségével, kísérleti úton való előállítását először 1878-ban P l a n t é-nak, később 1896-ban R i g h i-nek sikerült. Csakhogy ezek a kísérletek még nagyon is kezdetlegesek voltak s e rejtvénytudó jelenségek lényegét alig voltak alkalmasok kellőleg megvilágítani. Legújabbban St. L e d u c végzett ez irányban igen becses kísérleteket, melyek

eredményeit a párisi tudományos akadémiában ismertette.

L e d u c két szerföltött finom, fényes fémcsúcsot helyezett egy H o l t z-féle elektromos gép sarkaival összeköttetésbe, melyeket azután egy fémlapra tett fotográfáló lemeznek érzékeny oldalára, merőlegesen illesztett oda; a két sarok távolsága 8—10 centiméternyi volt. Az elektromos áram hatására ekkor a pozitív sarkon csakhamar aureola keletkezik, a negatív sarkon pedig folyton nagyobbodó világító gömb jön létre, mely végre a sarokról leválik, és e sark azonnal teljesen elsötétedik.

A világító gömb ekkor a pozitív sarkot igyekezik elérni, csak hogy továbbmozgása olyannyira lassú, hogy az alig néhány centiméternyi útát csak 2—4 perc alatt teszi meg. Nem ritkán kerülő utakon igyekezik célja felé; mozgását egyszermászor teljesen meg is szünteti, sőt az sem tartozik a ritka esetek közé, hogy nagyobb számú apróbb gömbre oszlik, melyek azután mind önállóan folytatják útjukat a pozitív sark felé. Mihelyt a jelenség a pozitív sarkot elérte, a fénytünetmenten azonnal teljesen megszűnik, úgy hogy az ember azt hihetné, hogy a két sark valami fém révén került egymással összeköttetésbe.

A kísérlet befejezte után a fotográfáló lemezen a »gömbvillám« feltűnésének minden egyes fázisa tisztán felismerhető és követhető.

A gömbvillámok mivoltának tisztázása ezzel kétségtelenül nem jelentéktelen lépéssel haladt előre: mert hiszen a világító gömb tovahaladásának rendkívüli lassúsága és apróbb gömbökre való gyakori szétesés nagyon is jellemző ismertető jele a gömbvillámoknak általában. És a hasonlatosság a nagy természetnek idevonatkozó jelenségeivel még tovább is nyomonkövethető.

Ismeretes a villámoknak egy sokkal ritkább, de szerfölött sajátos alakja is; ilyenek a gyöngyzinór- vagy lánzc-villámok, melyeket némelyek olvasó-alakú villámoknak (P l a n t é »*éclairs en chapelet*«-jei ezek) is neveznek. A jelenség sajátossága abban rejlik, hogy a rendes zeg-zúgos lefutású villám nem egyszerre és azonnal alszik el, miként a rendes körülmények között szokott, hanem nagyszámú, apró gömböcskére bomlik föl, melyek gyöngyzinórra emlékeztető alakban jelzik a villám útját, azután lassanként eltűnnek.

Teljesen ugyanezt a jelenséget figyelhetette meg L e d u c kísérletei alkalmával is: ha ugyanis a világító gömb tovamozgása alkalmával kénport hintett a lemezre, a gömbvillám hátrahagyta útvonalon számtalan, apró világító gyöngy keletkezett.

E kísérletek megállapították a gömb- és gyöngyzinórvillámok között már régebben gyanított szoros kapcsolatot. (Astronomische Rundschau. 1899. I. 9.)

S. F.

Sötét villám. Számos észlelő tett már említést a viharok némelyikét kísérő sajátos jelenségről, melyet közönségesen »sötét villám« néven irtak le s a lehető legkülönbözőlegesen kísérlettek meg értelmezni. Lord Kelvin e jelenségre vonatkozólag az »Electrician«-nel levéllileg egy megfigyelését közölte, a melyből kitűnik, hogy az úgymondott sötét villámok csupán a szem megtévedésén alapulnak, a valóságban nincsenek. Lord Kelvin Franciaországban, Aix-les-Bains nevű fürdőben időzött, a hol 1899. augusztus 7-ikén nem mindennapi vihar dühöngött. Egyszerű, kettős, hármas, sőt négyes, vakító fényű villámok követték egymást, gyakran alig két másodpercnyi időközben. Kelvin egyszerre csak a megvilágított égboltozaton, legnagyobb meglepetésére két, majdnem merőlegesen lefutó

sötét vonalat vett észre, melyek a fényes villámokkal teljesen megegyező zeg-zúgos lefutásúak voltak. Eszébe ötlött mindjárt, hogy alig valamivel előbb ugyanazon a helyen két, teljesen megfelelő alakú, valóságos, fénylő villámot látott, a miből következett, hogy a sötét színű villámvonalak csupán a szem ideghártyáján létrejött utóképek a következményei. Erre hirtelen elfordította szemét a sötét égboltozattól a szoba megvilágított fala felé s ezen is tisztán láthatta a sötét vonalat. E megfigyelése bizonyossá tette, hogy a leírt jelenség oka csupán a szemek kimerült, túlzogatott ideghártyájában keresendő. (Astronomische Rundschau. 1899. I. 9.)

S. F.

Viharjósítás fotográfia útján. A londoni fotográfiai egyesületben I. F. Glew* előadást tartott a légköri elektromos hullámokról és a velők kapcsolatos elektromos kisülésekről; kutatásaiba a fotográfiát is belevonta, és segítségével kimutatta, hogy a fotográfiai lemezek a zivatarok hatására érzékenyekké válnak és elváltakoznak.

Eddigélé, kivéve R ö n t g e n fölfedezését, nem volt tudomásunk, hogy a fotográfiát olyan jelenségekre is alkalmazhatjuk, miket sem látó, sem többi érzékeink észre nem vesznek.

E kísérletekben a H e r t z fölfedezte légköri elektromos hullámok a főtényező, a melyek már a Marconi-féle dróttalan telegrafozásban is beváltak.

Glew azt mondja, hogy az elektromos hullámok a villámoknak, vagyis a tőlünk olyan nagy távolban végbemenő elektromos kisüléseknek eredményei, a melyeknek sem optikai, sem pedig akusztikai hatásait észre nem vehetjük; az így előidézett elektromos hullámok a légkör minden irányában szétterjednek, s ha e hullámokat olyan »koherer«-rel felfogjuk,

* »Das Wetter«, 1900. 47. 1.

a mely a fotografiai lemez előtt áll : a lemezen bármily távoli zivatar előidézte elektromos hullámok nyomai észrevehetővé válnak.

A légkör elektromos kisülései G l e w szerint nem egybefüggő elektromos áramok, hanem nagyszámú, sűrűen egymásután következő elektromos szikrából állanak, a melyek csak a folytonosság látzatát viselik magukon.

Ez állítás eltér az uralkodó nézettől, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy a villám hasonló módon viselkedik, mint az elektromozó gépből kicsalt szikra, vagyis csak akkor szakad el a kiinduló pontjától, ha a föld felé eső vége az ellenkező sarkot már elérte.

A villám tényleg jókora hosszúságú szikra, minthogy útja nem oly módon jön létre, mint a meteorok fényes pályája, avagy egy kis izzó vesszővel gyors mozgás következtében leírt hosszú tűzvonallal ; ekkor t. i. a kis világító test gyors haladásában méreteit sokszor felülmúló hosszú világító sáv hatását ébreszti a szemben.

G l e w azt állítja, hogy a villám nem végtelen rövid ideig tart ; a megjelenése és eltűnése közötti időtartam nem ezred másodperczekre terjed, hanem, miként a saját kísérletei és az újabb megfigyelések igazolják, az időtartam hosszúságának jelzésére a századrész másodperczek kellene.

A villám időtartamának megbírálásában jelentékeny szerepet játszik az észlelő pont és a lesujtás helye közötti távolság ; helyes ítéletet csak akkor mondhatunk, ha oly távol állunk a villámtól, hogy kifejlődése kezdetétől a végéig a szemünk előtt megy végbe.

A zeniten kitörő zivatar villámai nem alkalmasak a megfigyelésre és sem a méretek, sem az alak, sem az időtartam tekintetében nem adnak jó alapot a helyes megbírálásra.

G l e w kísérletei a villám időtartamának mérésével nincsenek ugyan kap-

csolatban ; de nem zárják ki a lehetőséget, hogy esetleg újabb hasznos fölfedezést ne vonjanak magok után.

SZALAY LÁSZLÓ.

A képzelődés ereje. S l o s s o n, a wyomingi egyetem tanára, egyik előadásán a következő kísérletet tette : Néhány előzőleg bemutatott kísérlet után desztillált vízzel töltött, jól bedugaszolt palaczkot helyezve az asztalra, azt mondotta hallgatóinak, hogy meg szeretné állapítani, milyen gyorsan terjed el az előadó-teremben a palaczkban foglalt folyadék szaga. Azután felkérte a hallgatóságot, hogy mindenki keze fölemelésével jelezze, mi helyt a szagot megérezte ; erre azután a palaczk dugóját kihúzta, miközben arczát, mintha a szagnak heves hatását igyekeznék kerülni, elfordította, egy gyapotpamatra bizonyos mennyiséget öntött, óráját kezébe vette s néhány másodperczig várakozott.

Ez alatt a pár pillanat alatt kijelentette, hogy abszolút bizonyossággal állíthatja, hogy a kísérlethez használt folyadék szagát eddig a jelenlevők egyike sem ismeri még, de ha talán erős találna is lenni, reméli, hogy egyiköknek sem fog megártani.

Tizenöt másodpercz elteltével a hozzá közelebb ülők nagyobb része már emelte kezét, 40 másodpercz alatt a legtávolabbi helyekig is elhatott, a hallgatóságnak körülbelül 75%-a érezte a szagot s csupán egy kis töredék — kik között a férfiak voltak többségben — nyilatkozta ki, hogy semmit sem vett észre. Kétségtelenül még emelkedett volna azoknak a száma, kik a suggestio hatása alatt állottak, ha S l o s s o n kísérletét idejekorán meg nem szakítja, minthogy a jelenvoltak közül a legelső sorban néhányan kellemetlenül kezdték magukat érezni annyira, hogy már az előadó termet is készültek elhagyni. (Prometheus. Nr. 533. XI. 13. 1899.)

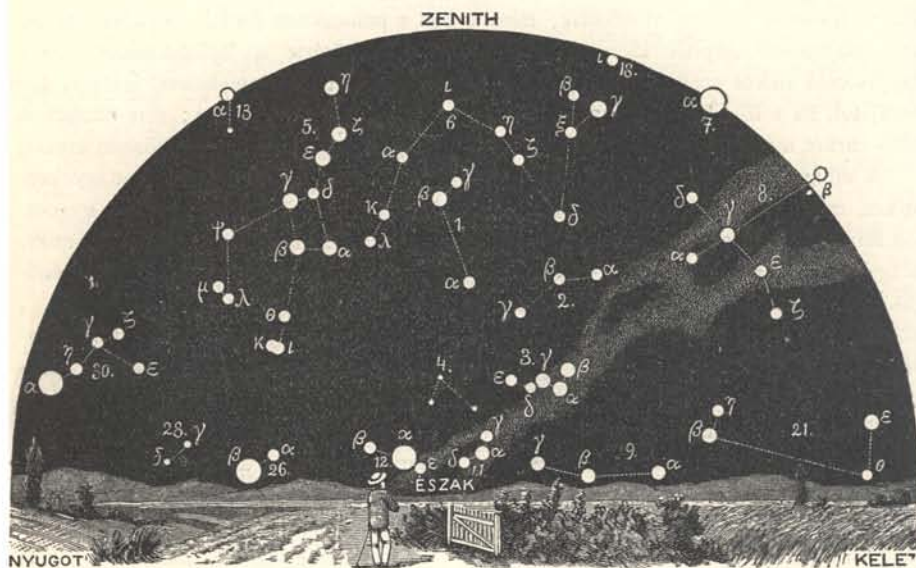
S. F.

A CSILLAGOS ÉG.

Bolygók: *Merkur* mint alkonyicsillag az Ikrek, majd a Rák csillagképében tartózkodik; legkényelmesebben július 4-ikén észlelhető, a midőn legnagyobb keleti kitérése alkalomával 1h 30m-val a Nap után nyugszik; június 22-ikén a Vénussal áll együtt. — *Vénus* az Ikrek csillagképében áll és az egész hónapban hátráló mozgású; július 8-ikán alsó együttállásban van a Nappal; előzőleg alkonyicsillag volt, együttállása után pedig hajnalsillag. — *Mars* éjfél után 1h körül kel és a Plejadok és az α Tauri

szomszédságában tartózkodik. — *Jupiter* még mindig hátráló mozgásban a β Scorpii közvetlen szomszédságában áll és reggeli 2h körül nyugszik. — *Saturnus* az η Ophiuchi és σ Sagittarii között a Tejútban áll; június 23-ikán szemben áll a Nappal és ennél fogva egész éjjel látható; július 11-ikén elfödi a Hold; lassú hátráló mozgása még tart. — *Uranus* az α Scorpii és az η Ophiuchi között áll, kissé közelebb az első csillaghoz és reggeli 2h körül nyugszik.

Tünemények: Június 16-ikán r. 3h-kor

A csillagos ég északi fele 1900. július 1-én Budapesten este 9 órakor.

1. Ursa minor; 2. Cepheus; 3. Cassiopeia; 4. Camelopardalis; 5. Ursa maior; 6. Draco; 7. Lyra; 8. Cygnus; 9. Andromeda; 10. Triangulum; 11. Perseus; 12. Auriga; 13. Canes venatici; 14. Bootes; 15. Corona (borealis); 16. Serpens; 17. Ophiuchus; 18. Hercules; 19. Aquila; 20. Delphinus; 21. Pegasus; 22. Pisces; 23. Aries; 24. Cetus.

a Vénus megállapodik és azután hátráló mozgást ölt. — 17-ikén e. 11h 43m 4s-kor a Jupiter II. holdjának fogyatkozása, kilépés. — 18-ikán délben a Neptunus együttállásban a Nappal. — 19-ikén e. 11h 29m 22s-kor a Jupiter I. holdjának fogyatkozása, kilépés. — 21-ikén e. 10h 41m-kor a Nap a Rák jegyében lép és kezdetét veszi a nyár. — 22-ikén d. e. 10h-kor a Merkur együttállásban a Vénussal; a Merkur 2° 20' czel északra marad. — 23-ikén e. 6h-kor a Saturnus szembenáll a Nappal. — 24-ikén délelőtt

9h-kor a Mars együttállásban a Holddal. — 25-ikén r. 2h 20m 7s-kor a Jupiter II. holdjának fogyatkozása, kilépés. — 27-ikén r. 1h 23m 45s-kor a Jupiter I. holdjának fogyatkozása, kilépés. — 28-ikán d. e. 9h-kor a Vénus együttállásban a Holddal. — 29-ikén a Merkur együttállásban a Holddal. — 30-ikán éjfél után 0h 15m 4s-kor a Jupiter III. holdjának fogyatkozása, belépés. — Július 2-ikán d. u. 3h-kor a Föld a naptávolban. — 4-ikén d. u. 1h-kor a Merkur legnagyobb keleti kitérésében; szögtávolsága a Naptól 26° 2'.

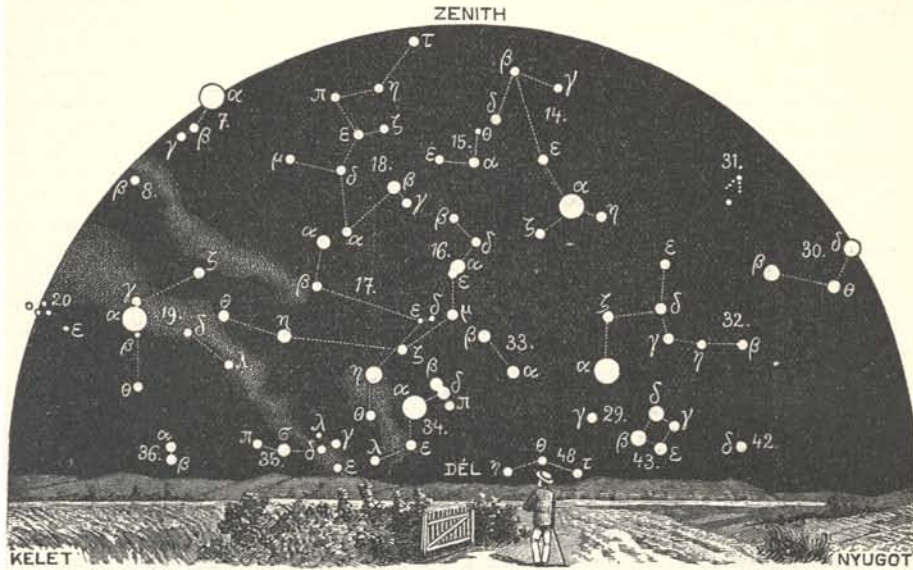
Ugyanaznap e. 8h 8m 18s-kor a Jupiter III. holdjának fogyatkozása, belépés; este 10h 5m 0s-kor ugyane hold kilépése a Jupiter árnyékkúpjából. — 5-ikén e. 9h 46m 49s-kor a Jupiter I. holdjának fogyatkozása, kilépés. — 8-ikán délben a Vénus alsó együttállásban a Nappal. — 9-ikén éjjél után 2h-kor a Jupiter együttállásban a Holddal. — 11-ikén r. 5h-kor a Saturnus együttállásban a Holddal, bekövetkező fődéssel. — 12-ikén éjjél után 1h 49m-kor a ζ^2 Sagittarii 4-edrendű csillag geocentrumos együttállása a Holddal, nálunk is látható fődéssel. Ugyanaznap

e. 8h 54m 9s-kor a Jupiter II. holdjának és e. 11h 41m 22s-kor a Jupiter I. holdjának fogyatkozása; mindkét jelenség kilépés az árnyékból.

A Nap delelése Budapesten középidőben kifejezve:

Junius 16-ikán	12h 0m 19s.9
» 21-ikén	12h 1m 24s.5
» 26-ikán	12h 2m 29s.2
Julius 1-én	12h 3m 30s.5
» 6-ikán	12h 4m 25s.4
» 11-ikén	12h 5m 11s.1

Újdonságok: Az elmúlt évben nyolcz

A csillagos ég déli fele 1900. július 1-én Budapesten este 9 órakor.

25. Taurus; 26. Gemini; 27. Canis minor; 28. Cancer; 29. Hydra; 30. Leo; 31. Coma Berenices; 32. Virgo; 33. Libra; 34. Scorpius; 35. Sagittarius; 36. Capricornus; 37. Aquarius; 38. Eridanus; 39. Orion; 40. Lepus; 41. Canis maior; 42. Crater; 43. Corvus; 44. Lupus; 45. Piscis austrinus; 46. Columba; 47. Argo; 48. Centaurus.

üstökös volt látható, a melyek közül hármat még 1898-ban fedeztek fel. A legérdekesebb a Swift-féle 1899. márczius 3-ikáról, a mely, minthogy a harmadrendű csillagok fényét érte el, szabad szemmel is látható volt. E nagy fénye kimutathatólag nem kölesönvett napfény volt, hanem magvában spontán fényfejlődés tétélezendő fel. Ily gyorsan muló fénykitörés június 4-ikén is volt észlelhető.

Az üstökös magva május közepén kettészakadt és a két törmelék gyorsan távolodott egymástól; de két hét lefolyása alatt a gyengébb magnak nyoma veszett. A fotografiai fölvételek szerint a csóva 90° hosszúságú volt. Érdekessé teszi ez égi testet még, hogy határozott hiperbolában futotta körül a Napot.

K. R.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Választmányi ülés 1900. évi május 16-ikán.

Elnök: Wartha Vincze.

Jegyző: Aujeszky Aladár.

Jelen vannak: Borbás Vincze, Heller Ágost, Herman Ottó, Kalecsinszky Sándor, Lóczy Lajos, Mágócsy-Dietz Sándor, Pethő Gyula, Schuller Alajos, Szily Kálmán és Thanhoffer Lajos választmányi tagok; Paszlavszky József első titkár, Csopey László másodtitkár, Lengyel István pénztárnok és Ráth Arnold könyvtárnok.

Az elnök bemutatja az utolsó választmányi ülés jegyzőkönyvét, — a mely hitelesítettik.

Az első titkár felolvassa Staub Móricz és Schilberszky Károly választmányi tagoknak mint a választmánytól kiküldött pénztárvizsgálóknak jelentését, mely szerint f. hó 14-ikén megvizsgálták a pénztárt és a pénztári könyveket és mindent rendben találtak. — A választmány tudomásul veszi a jelentést és köszönetet mond a nevezett választmányi tagoknak fáradozásukért.

Az első titkár bemutatja a kereskedelmi miniszternek a honi ipar pártolását ajánló leiratát, — melyet a választmány tudomásul vesz s elhatározza, hogy a magyar ipart ezután is pártolni fogja, mint a hogy eddig is pártolta.

Az első titkár bemutatja a bécsi »Geologische Reichsanstalt« meghívóját, mellyel a Társulatot 1900. június 9-ikén tartandó 50 éves jubileumára meghívja, továbbá a párizsi nemzetközi botanikai kongresszus meghívóját, mellyel a Társulatot a kongresszusra meghívja. — A választmány köszönettel veszi a meghívásokat.

Az első titkár jelenti, hogy az 1900—1901-iki téli időszakra a következő előadások vannak kilátásban: 1. Népszerű előadások: Dr. Thanhoffer Lajos, Az

anatómia és a divat (3 előadás); Dr. Farkas Géza, A hangtan fiziológiai részéből (2 előadás); Dr. Wartha Vincze, A keramikáról. 2. Szakelőadások az egyetemes ülések számára: Dr. Thanhoffer Lajos, Újabb mikroszkópok és mikrotomok; Dr. Lenhossék Mihály, A fogak fejlődése a gerinczések körében; Dr. Strauss Ármán, A különböző sugarakról és Dr. Tellyesniczky Kálmán, A sejttan haladásáról. — Örvendetes tudomásul van.

A pénztárnok előterjeszti a forgó tőkének az első évharmad végén való állását, és bemutatja a Magyar Földhitelintézetnek a kamatokról szóló újabban érkezett iratát. — Tudomásul van.

Jelenti továbbá, hogy gr. Teleki Arvéd birtokos Drassón, eddig is buzgó tagtársunk, 400 koronával a pártoló tagok sorába lépett. — Örvendetes tudomásul szolgál.

A pénztárnok szomorúan jelenti, hogy a mult választmányi ülés óta 8 tagtárs haláláról értesült. Ezek: Bugát Ferencz gépészmérnök Nógrád-Megyeren (32 év óta volt tag); Guha Frigyes gazd. gyakornok Pusztavacson; Junger Ede Aladár orvosjelölt Budapesten; Kádek István kegyesr. áldózópap Nyitrán (20 év óta tag); Kovács István gyógyszerész Üllőn; Kuhn Lajos plébános N.-Szt.-Miklóson (25 év óta tag); Lévy Simon ny. városi tanácsnok Pálicson és Vida Nándor plébános Gyöngyösön (29 évig volt tag). — Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépésüket bejelentették 19-en. — Tudomásul van.

Tagválasztásra kerülven a sor, új tagokul ajánlatnak:

Uj tag: Ajánló:

Balla Béla tanító, Kecskeméthy Géza.

Dr. Barabás József orvos, Lengyel István.

Bedő Mihály tanító, Kecskeméthy Géza.

Uj tag:

Ajánló:

Blumenstein Albert gazd. ak. hallg., Márkus G.
 Br. Bornemisza Béla tisztviselő, Zoller Józs.
 Boross Endrő tanító, Kecskeméthy Géza.
 Brock Oszkár könyvvezető, Szojka József.
 Fischer Árpád gazd. ak. hallg., Márkus Géza.
 Gergely Fülöp bizt. tisztviselő, Legányi Gy.
 Dr. Guth Menyhért orvos, Kun István.
 Br. Horváth Arthur szolgabíró, Belényesy Zs.
 Jancsits Sándor földbirtokos, Kossa Dezső.
 Juhász Elemér anyakönyvvezető, Bozóky B.
 Kapitány Béla tanító, Kecskeméthy Géza.
 Kemény Ödön gazd. ak. hallg., Márkus Géza.
 Kerekes Kálmán vár. állatorvos, Ürmössy K.
 Kiss Mór ügyvéd, Scholmátschi Adolf.
 Kollmann József tanító, Intitőrisz István.
 Kovács Lajos közp. tkp. főkönyvv., Németh L.
 Kövér Kálmán tanító, Kecskeméthy Géza.
 Kugler Nándor k. járásb. irnok, Varga Gy.
 Dr. Marek József s.-tanár, Hutyra Ferencz.
 Mitzky Kálmán hivatalnok, Pick Jenő.
 Nemes Gábor tanító, Kecskeméthy Géza.
 Nunkovics Gábor segédlelkész, Nunkovics S.
 Dr. Reis Samu orvos, Horváth Antal.
 Dr. Sedlacek István főorvos, Lendl Adolf.
 Steinberger Hermann gazdász, Schönwald J.
 Szalántzy Jenő nagybirtokos, Nagy Pál.
 Szántha István gőzmalom-tulajd., Kardos Gy.
 Tabódy Zsolt honv.-főh., Blasovszky M.-né.
 Tóth Béla máv. iroda-alsiszt, Horváth Kár.
 Váradi Török Gábor birtokos, V. Török Gy.
 Türk Artur gazdasági intéző, H. Gabnay F.
 Varga Mózes ev. ref. tanító, Boross Gyula.
 Vörösmarty Gyula gazd. kert. tnr., Vargyasy M.
 Zuckermann Arnold földbirtokos, Hűvös H.

Mind a 37-en megválasztottak. Velők a tagok száma, leszámítva a veszteségeket, 8232-re emelkedett; ezek között van 256 alapító tag és 188 hölgy.

A növénytani szakosztály-nak 1900. januárius 10-ikén tartott ülésén

1. Schilberszky Károly »A mandola-őszibarackról« tartott előadást, melyre egy tagtársunk részéről az ősszel beküldött őszibarack-alakú mandolagyümölcs indította; a beküldő tagtárs szerint az illető fa a budai Várhegynek egyik észak-keletnek fekvő kertjében van, s mindig rendes mandola termett rajta; 1899-ben azonban őszibarack formában adta összes gyümölcsseit. Schilberszky megemlíti, hogy ez a jelenség valószínűleg keresztező beporzásnak lehet a következménye, a mennyiben hasonló esetek más növényeken, így fákön is ismeretesek.

Klein Gyula a mult ősz folyamán

szintén kapott hasonló gyümölcsöt Budapest környékéről; magyarázatképen szintén a beporzás, illetőleg a megtermékenyítés hatását hajlandó okul elfogadni.

2. Schilberszky Károly előterjeszti »A csalán kiirtásának ügyét«, melyet kérdés alakjában a Sebes-Kőrösi vízszabályozó társulat küldött be. E társulat yédő töltései homokos iszapos agyagból vannak építve, melyen buja növényzet ütött tanyát, többi között a csalán olyan mértékben szaporodott el, hogy a töltések felülete értékesítés szempontjából teljesen elveszettek tekintendő. Az a kérdés merült fel, miként lehetne a csalánt onnét kevés költséggel sikeresen kipusztítani. — A szakosztály rövid eszmecsere után Schilberszky Károly-t és Thaisz Lajos-t bizza meg a felelet megszerkesztésével.

3. Mágócsy-Dietz Sándor »Újabb irodalmi jelenségek« czimmel több növénytani művet mutat be. — Feichtinger Sándor-nak, hazai botanikusaink nesztorának »Esztergom vármegye flórája« című műve megjelenése és bemutatása alkalmából a szakosztály Staub Móricz indítványára egyhangúlag elhatározza, hogy üdvözlő irat intéztessék hozzá a jelenlevő szakosztályi tagok névalírásával.

Az 1900. évi februárius 14-iki ülésén

1. Hollós László »Adatok gombáink ismeretéhez« czímen beküldött közleményét Mágócsy-Dietz Sándor terjesztesse elő. Hollós ebben a hazánk számos vidékéről származó hasgombák (Gasteromycetes) fajait ismerteti, melyek között igen sok az országra nézve egészen új faj.

2. Mágócsy-Dietz Sándor a következő nyilatkozatot teszi: A növénytani szakosztálynak 1899. évi október 17-ikén tartott ülésén Richter Aladár, a növénytan helyettes tanára a kolozsvári egyetemen, »Természettudományi állapotaink és a külföld« című és a Budapesti Szemle-ben megjelent cikkének különlenyomatát a szerző kívánsága szerint a szakosztály tagjai közt kiosztottam. A kiosztást kísérő megjegyzéseimben kijelenttem, hogy Richter sokkal sötétebb szemmel nézi a honi botanikai állapotokat, mint kellene. E megjegyzéseimet közli a Természettudományi Közlöny 1899. évi deczemberi füzeté a 726—727. lapokon. Richter a Társulat titkárságához és hozzám is intézett soraiban kijelenti, hogy »e megjegyzéseim meglepő hangúak és tisztán személyes vonatkozásúak.«

Ezen kijelentései, minthogy távol áll tőlem az a szándék, hogy a botanikusok közt visszavonást keltsék, készletnek a következők kijelentésére: Sajnálom, hogy említett megjegyzéseim Richter-t kellemetlenül érintették, mert nemcsak régi baráti kötelék fűz személyéhez, hanem ragaszkodás is, mellyel mindenki iránt viseltem, a ki úgy mint ő, botanikai munkálkodásunk fejlesztésében törhetetlen buzgalommal munkálkodik. Teljesen egyet értek vele abban, hogy a botanika, de általában a tudományosság terén is minálunk még sok a tenni való. Richter Aladár bizonyosan tisztetben tartja e tekintetben egyéni szabadságomat és én viszont biztosíthatom őt, hogy vele kezdet fogva, most és a jövőben is, a tapasztalható hiányok pótlására és a honi botanika fejlesztésére teljes készséggel, komoly, csendes munkássággal nagy örömmel fogok közreműködni.

3. Simonkai Lajos »*Hazai perje-fajunk (Poa) egyikének társnevei*» címen arról szólt, hogy a Kitaibel *Poa scabra* nevű és a Wildenow-féle herbáriumban eredetiben őrzött növény faja ugyanegy a *Poa pannonica* Kern. hazai fajjal; sőt szinte bizonyos, hogy ez a Kitaibel különbűzette honi faj nem más, mint az, a melyet Besser Podoliában 1822-ben, Kitaibel elhunytá után jóval későbbben *Poa versicolor*-nak nevezett el.

Az állattani szakosztály-nak 1900. április 6-iki ülésén

1. Mocsáry Sándor ismerteti a *Troides*-lepkégénusz fajainak a M. Nemz. Múzeum birtokában lévő példányait. Ezzel kapcsolatosan ecseteli e pillangók élet- és fejlődésmódját. Ismerteti és bemutatja a Biró L.-tól gyűjtött *Troides Elisabethae reginae* új fajt, melyet Horváth G. és Mocsáry S. irt le néhai Erzsébet királyné emlékére. Ezenkívül pár érdekes varietást is felemlít, melyeket ugyancsak Biró L. gyűjtött Új-Guineában.

2. Csiki Ernő bevezetőül rövid átpillantást vetett a hazai bogarakra vonatkozó irodalomra, főleg pedig a *Cicindela*-fajokat tárgyaló adatokat ismerteti. Tanulmányai alapján több *Cicindela*-fajra vonatkozólag helyreigazító megjegyzést tett s ezen kívül többnek hazai elterjedésére vo-

natkozó adatot is közölt. Előterjesztésének kiegészítéséül bemutatta a hazai fajok jellemző példányait és rajzait is.

Entz Géza a kérdést intéz a *Cicindela elegans* előfordulását illetőleg.

Csiki Ernő szerint a *Cicindela elegans*-t több néven irták le; tulajdonképen *Cicindela stigmatophora* Fisch. és Erdélyben a sós vizek környékén tenyészik.

3. Mallász József a *Carabus obsoletus* fajnak példányain előforduló variálásról beszél. Az egyes varietások karaktereinek rövid összevetésével méltatja azoknak értékét. Ezzel kapcsolatosan bemutatja a példányokat is.

4. Szépligeti Győző a *Bracnidae* Hymenoptera családra vonatkozó ismeretek állását vizsgálta. Reámutatott azokra a nehézségekre, a melyekkel a *Braconidák*kal foglalkozóknak küzdeniök kell. Rövid átpillantást vetett az idevonatkozó irodalomra. Hazánkból ez ideig 155 faj ismeretes. Az eddig ismert fajokról meghatározó táblázatot állított össze.

5. Szilády Zoltán ismerteti a formaldehydet. Elmondja fölfedezése történetét. Beszél hatásáról, rothadást gátló voltáról. Irodalmunkban Szakáll Gy. emlékezett meg először a formaldehyd használatosságáról a preparátumok készítésénél. De foglalkozott e kérdéssel Méhely Lajos és Biró Lajos is. 1896-ban kiállítást rendeztek formaldehyddel konzervált preparátumokból. Bemutatja saját kísérleteinek eredményeit. Beszél a formaldehyd jó és rossz tulajdonságáról.

Chyzer Kornél azt jegyzi meg, hogy Biró Lajos sokkal többet gyűjtött volna, ha nem használ formaldehydet; ő, Chyzer, e folyadékot nem kedveli.

Méhely Lajos igéri, hogy saját ide vonatkozó tapasztalatait legközelebb elő fogja terjeszteni. Szerinte a formaldehyd fiksálásra jó, de konzerválásra nem alkalmas.

Entz Géza a Protozoákra kitünő konzerváló anyagnak nyilvánítja.

Rázt István nagyon ajánlja a formaldehydet anatómiai preparátumok készítéséhez. Elmondja az eljárás módoszatait. A készítményeket a formolból alkoholba, innen glicerines sóoldatokba kell áttenni.